

BLOG BROJ: 46

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

**EUFOR ALTHEA ILI
NATOIZACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**

AUTORICA: ADNA PUŠĆUL
Septembar 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Adisa Ošijan
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba. Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolitička inicijativa BH

PUŠĆUL, ADNA
Aktuelna vanjska politika: "EUFOR Althea ili NATOizacija Bosne i Hercegovine" / Adna Puščul - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2022. - 4 str. A4 format

EUFOR Althea ili NATOizacija Bosne i Hercegovine

Autor: Adna Puščul

Nakon problematiziranja produženja mandata EUFOR Althea misije u Bosni i Hercegovini od strane Ruske Federacije i najava da bi ona mogla staviti veto u Vijeću sigurnosti UN-a na obnavljanje mandata misije krajem ove godine, te podrške koju takvoj politici pruža jedan dio državnog vrha Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina je još jednom predmet geopolitičkih previranja i sukoba Zapada sa Rusijom. Izostanak prisustva međunarodnih snaga u Bosni i Hercegovini bio bi opasan momenat po stabilnost i sigurnost, posebno u tradicionalno nestabilnom periodu kakav bude nakon održavanja Općih izbora. U tekstu ćemo govoriti o najnovijim izazovima s kojima se suočava misija EUFOR Althea, na međunarodnom i lokalnom nivou, te o mogućoj alternativi u slučaju da mandate misije ne bude produžen.

EUFOR Althea

[EUFOR Althea je vojna operacija u okviru Zajedničke vanjske i sigurnosne politike](#) (ZVSP – Common Security and Defence Policy) te ujedno predstavlja integralni pristup EU prema Zapadnom Balkanu. Rat u Bosni i Hercegovini završen je nakon više od tri godine posredovanjem međunarodne zajednice. Kako bi se osiguralo sprovođenje mirovnog sporazuma, demilitarizacije, razoružanja oružanih snaga i civilnog stanovništva kao i povratak raseljenih lica u svoje prijeratne domove NATO je u zemlji ostao još devet godina u obliku dvije uzastopne misije, [ovlašten od strane Ujedinjenih nacija](#).

U junu 2004. godine, NATO je na Sjevernoatlantskom samitu u Istanbulu izrazio želju da povuče svoje snage iz BiH. Evropska unija je istovremeno najavila svoju namjeru preuzimanja vojne operacije u BiH. Prvobitni cilj operacije pod nazivom Althea bio je da osigura sprovođenje Dejtonskog mirovnog sporazuma, doprinosi sigurnom okruženju i pružanju podrške procesu evroatlantskih integracija Bosne i Hercegovine. Početni kapacitet sastojao se od sedam hiljada vojnika, a zbog pozitivnih promjena u sigurnosnoj situaciji, mandat je do danas promijenjen četiri puta, s tim da je zadnja izmjena mandata napravljena u septembru 2012. godine. Novi mandat operacije Althea uključuje [tri cilja](#): izgradnja kapaciteta i obuka Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, podrška lokalnim vlastima u održavanju sigurnog i stabilnog okruženja te pružanje podrške za sveobuhvatnu strategiju EU za Bosnu i Hercegovinu. Neizvršni dio mandata, tj. jačanje kapaciteta Oružanih snaga, nastoji osigurati da vojni organi Bosne i Hercegovine preuzmu ulogu aktivnijeg pružanja sigurnosti na duge staze. Izvršni dio mandata, tj. podrška vlasti u pružanju stabilnog i sigurnog okruženja sastoji se od zadataka, kao što su čišćenje mina, kontrole naoružanja, municije i eksploziva i upravljanje uskladištenog oružija. Nakon aktiviranja Srednjih rezervnih snaga EUFOR-a 2022. godine, [EUFOR-ov broj trupa sada iznosi približno 1.100](#) i snage su uglavnom fokusirane na pomoć Vladi BiH u održavanju sigurnog i sigurnog okruženja, kao i kombinovanu obuku uz OS BiH.

Osporavanje misije

Trenutna politička nestabilnost u svijetu izazvana agresijom Rusije na Ukrajinu dodatno doprinosi destabilizaciji i napretku Bosne i Hercegovine. Uvođenje sankcija Zapada prema Moskvi rezultiralo je u agresivnijem problematiziranju potencijalnog članstva Bosne i Hercegovine u političkim i vojnim savezima od strane Ruske Federacije. Prema riječima ambasadora Ruske Federacije Igora Kalabuhova na posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske, svako spoljno uplitanje, pogotovo nametanje rješenja suprotnih lokalnom mentalitetu i historijskoj stvarnosti u Bosni i Hercegovini će imati dalekosežne i opasne posljedice. I naravno, ne trebamo zaboraviti ni [saopštenje](#) u kojem je ruska ambasada navela kako bi učlanjenje BiH u Alijansu predstavljalo jasan protivruski korak na koji bi zvanična Moskva morala odgovoriti.

[Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo je u novembru 2021. godine rezoluciju](#) kojom je produžen mandat vojne misije Evropske unije u Bosni i Hercegovini. Svake godine Vijeće sigurnosti glasa o ponovnoj autorizaciji mandata snaga, a svakih šest mjeseci organizuje debatu o BiH. Tom prilikom visoki predstavnik u BiH podnosi polugodišnji izvještaj. Visoki predstavnik u BiH Christian Schmidt je odložio obraćanje na sjednici Vijeća sigurnosti jer je protiv toga bila Rusija, koja od ranije predlaže okončanje uloge međunarodnog izaslanika u BiH. Neobraćanje Schmidta bio je svojesvrсни kompromis kako bi Ruska Federacija podržala nastavak mandata.

Međutim, od invazije na Ukrajinu, raspoloženje Rusije prema misiji Althea se počelo mijenjati i u diplomatskim krugovima počelo se govoriti o opasnosti da Rusija blokira njen nastavak u Vijeću sigurnosti UN-a. Čak je i član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Milorad Dodik, koji svoje stavove regularno usaglašava sa ruskim, početkom aprila ove godine rekao da je pogriješio što je dao saglasnost da se produži misija Althea u BiH, te ukoliko ga budu pitali za narednu godinu, saglasnost neće dati.

Na ovakve najave, reagovali su i iz NATO-a, te [potvrdili da su u toku konsultacije](#) kako bi riješili taj problem ako se on pojavi, kao i iz SAD-a, gdje su [rekli da se traži alternativa](#) kako bi se osigurao ostanak međunarodnih snaga u BiH. I ministar odbrane BiH [Sifet Podžić](#) rekao je da je na nedavnom samitu NATO-a održanom u Madridu dobio čvrsta uvjerenja da će savez reagovati iskoriste li Rusi veto u UN-u i da će u tom slučaju NATO preuzeti ulogu EUFOR-a. Također, Podžić je istakao da je na nedavno održanom samitu NATO-a u Madridu jasno rečeno da će u slučaju ruskog veta, i da ne bude izglasano produženje mandata EUFOR-a, intervenirati NATO, što mu je i obaveza po Dejtonskom mirovnom sporazumu. S druge strane, njegov zamjenik Mirko Okolić poručio je da pričom o ruskom vetu neko kao da želi da na mala vrata umjesto EUFOR-a uvede NATO u Bosnu i Hercegovinu, bez saglasnosti Republike Srpske, što je opet u skladu sa onim što je ruska ambasada navela u svom [saopštenju iz avgusta](#), uvođenjem termina NATOizacija Bosne i Hercegovine.

EUFOR Althea ili NATOizacija?

Ono što je neminovno, sudeći po reakcijama Zapada, a i mišljenju vojnih analitičara, je to da ne postoji opcija da će Bosna ostati bez pristustva međunarodnih snaga. Uprkos ranijim prijetnjama, male su šanse da Rusija spriječi produženje mirovne misije EUFOR-a, jer bi tako otvorila put NATO-u da uđe u BiH, protiv čega diže glas u svakom javnom nastupu. Čak je u Milorad Dodik, nakon sastanka sa operativnim komandantom EUFOR-ove misije Althea u BiH, [izjavio da EUFOR i Althea imaju njegovu podršku](#). Predviđanja i mišljenja vojnih analitičara u vezi operacije Althea su ta da će i ruski stav na sjednici Vijeća sigurnosti UN-a ići u tom pravcu kako bi iz jednačine o obliku, misiji i snazi EUFOR-a u BiH izbacili Britance i Amerikance.

[Milorad Dodik je nakon sastanka s Vladimirom Putinom](#) rekao kako će srpski predstavnici u Bosni i Hercegovini predložiti Rusiji da glasaju za misiju Althea u dosadašnjem mandatu, bez proširenja. Iako predstavnici Ruske Federacije ponavljaju kako u Bosni i Hercegovini vlada mir i stabilnost, trenutna politička situacija u zemlji, kao i geopolitička previranja u svijetu ne dozvoljavaju prepuštanje BiH samoj sebi. Srećom, ozbiljnost prilika u BiH nije promakla Evropskoj uniji, NATO savezu i drugim zapadni partnerima, tako da ova zemlja ima garancije da do napušanja međunarodnih vojnih snaga neće doći jer bi to bilo pogubno za Bosnu i Hercegovinu, a samim tim za stabilnost cijele regije.